

Doğanın Görüntü Avcıları...

Birçođunuz, zaman zaman, Dünya'nın az bilinen, pek az insanın ayak bastığı, gizem dolu yerlerini tanıtan dergileri karıştırırken, birbirinden ilginç hayvanları, bitkileri, yer şekillerini, kısaca doğayı gösteren fotoğraflardan etkilenmişsinizdir. Belki de içinizden bazıları bu olağanüstü güzellikteki fotoğrafları incelerken, bunları çekenlerin kimbilir ne ilginç olaylar yaşamış olabileceklerini düşünüp, gelecekte böyle bir mesleğe sahip olmayı bile düşlemişsinizdir. İşte, bu yazımızda sizlere, doğa fotoğrafçılığını değişik yönleriyle tanıtmayı amaçladık.

Bir an için, Güney Amerika'nın, yerleşim bölgelerinden oldukça uzak, kolay kolay kimsenin yolunun düşmeyeceği uzaklıktaki yağmur ormanlarından birinde olduğunuzu varsayın. Hava boğucu sıcak ve nemli; zorlukla soluk alabiliyorsunuz. Günlerdir terden sırlıklam bir halde, sırtınızdaki ağır yükte ormanda ilerlemeye çalışıyorsunuz. Amacınız yağmur ormanlarındaki yaşamı fotoğraflarla belgelemek. Belki de bu gezide pek az rastlanan bir primat türüyle karşılaşabileceğiniz, onun fotoğrafını çekebileceksiniz. Daha önce biyologlardan edindiğiniz bilgilere göre, soyları tükenmekte olan kara yüzlü aslan tamarinlerine (Brezilya yağmur ormanlarında yaşayan bir primat türü) dolaştığınız bölgede rastlama şansınız yüksek. Ancak tamarinler, hem sincaplar kadar küçük olduklarından hem de ağaçların arasında daldan dala atlayarak oldukça hızlı hareket ettiklerinden, onların fotoğraflarını çekmeye kalkışmanın hiç de kolay bir iş olmayacağını bilincindedesiniz. Birden, bir grup kara yüzlü aslan tamarinin, önünüzdeki bir ağacın tepesinde bir şeyler yemekle uğraştıklarını farkedip onları ürkütmemek için, olduğunuz yerden onları sessizce gözlemlemeye başlıyorsunuz. Tamarinler, buldukları ganimetin heyecanı ile bir yandan yiyecekleri afiyetle yerken, bir yandan da daldan dala atlayarak birbirleriyle çeşitli oyunlar oynuyorlar. Bulduğunuz yerden onların fotoğrafını çekmek olanaksız görünüyor. Çünkü çok uzaktalar ve çoğunlukla hareket halindedir. Ayrıca, varlığını farkedip kaçmamaları için çok uzaktaki nesnelere çok yakındaymış gibi gösteren teleobjektifinizi kullansanız bile, bitkilerin çok sık olması nedeniyle çekeceğiniz fotoğrafta

Brezilyalı doğa fotoğrafçısı Luis Claudio Marigo ülkesinin yağmur ormanlarında yaşayan, ancak soyu tükenmekte olan bir tamarinin fotoğrafını çekmeyi başarmıştı.

tamarinler tümüyle gözükmeyecekler. Yere inerler umuduyla beklemeye başlıyorsunuz, ancak tamarinlerin hiç de öyle bir niyetlerinin olmadığını görüp biraz umutsuzluğa kapılıyorsunuz. Ormanda karanlık çökmeye başlıyor. Birden tamarinlerin geceleme üzere bir ağacın yere yakın olan kovuğunun içine girdiklerini görüyorsunuz. O anda tamarinlerin fotoğrafını çekmek için en uygun zamanın sabah olduğuna karar verip geceyi onlara yakın bir yerde geçirmeye karar veriyorsunuz. Bitkin bir halde kurduğunuz hamağa uzanıyorsunuz. Ancak uyumak ne mümkün! Yağmur ormanına karanlık iyice çökmüş olmasına karşın, ormana evsahipliği yapan canlıların henüz uykuları gelmemiş anlaşılır. Çıkardıkları binbir çeşitlilikteki sesler, bir senfoni orkestrasının müzisyenlerinin aletleriyle çıkarttıkları gelişigüzel seslere benziyor. Öte yandan, sonunda sayıları iyice azalmış olan tamarinlerin fotoğraflarını çekme düşüncesi sizi çok heyecanlandırıyor. Belki de bu sayede bilim dünyasına önemli bir katkı sağlamış olacak ve aynı zamanda bu hayvanların soylarının tükenmesini önleme konusunda yapılan çalışmalarını hızlandırmış olacaksınız. Derken uykuya dalıyorsunuz. Şafak sökerken tamarinlerin bulunduğu ağaç kovuğuna yavaşça yaklaşip, fotoğraf makineniz hazır konumda beklemeye başlıyorsunuz. Bastığınız yerler ıslak. Hiç durmadan saldıran sivrisinekler de işin cabası. Ama olsun! Yeter ki başarılı bir çalışma olsun diye düşünerek olumsuzluklara pek aldirmamaya çalışıyorsunuz. İşte! Bir tamarin, belli ki uykusundan yeni uyanmış, mahmur mahmur yiyecek aramak üzere kovuğundan çıkıyor. Zaman kaybetmeden deklanşöre art arda birkaç kez basıyorsunuz. Güçlü teleobjektifiniz sayesinde, tıpkı bir dürbünün yaptığı gibi, tamarinin oldukça yakınlaştırabiliyorsunuz. Fotoğraf makinenizden baktığınızda, tamarin, sanki hemen yanınıza daymış gibi yakın gözüküyor. Gövdesindeki altın sarısı tüyleri, siyah, uzun kuyruğu, ama en önemlisi, bir aslanın yelesini andıran, yüzünün çevresindeki siyah tüyleriyle bir tamarinin ilk kez tüm ayrıntılarıyla görebiliyorsunuz. Çektiğiniz fotoğrafların nasıl çıkacağını merak ederek mutlu bir biçimde evinize dönüyorsunuz. Sonuç gerçekten de doyurucu. Çektiğiniz onlarca fotoğraf arasında özellikle biri çok etkileyici. Tamarin, biz insanlara seslenmek istercesine biraz şaşkın, biraz ürkek bir halde fotoğraf makinesinin olduğu yöne çevirmiş yüzünü. Bakışlarıyla bizlere sanki şunları söylemeye çalışıyor: "Lütfen yaşam alanlarımızı yok ederek soyumuzun sürekliliğini tehlikeye atmayın. Bizler, yağmur ormanı olmadan yaşayamayız."

Doğa Fotoğrafçısı Olmak

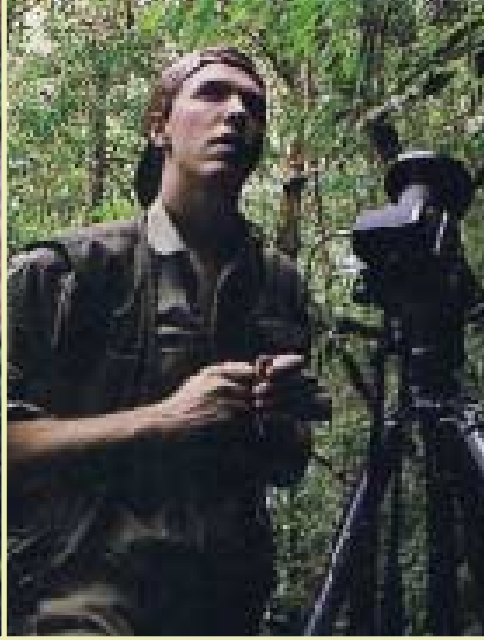
Gelecekte meslek ya da uğraş olarak doğa fotoğrafçılığını seçerseniz buna benzer bir olay yaşamanız büyük olasılık. Doğayı sevmek ve fotoğrafçılığa ilgi duymak başarılı bir doğa fotoğrafçısı olmanın en önemli koşulları. Ancak bunlara ek olarak başka özelliklere de sahip olmalısınız. Ama bunlara geçmeden önce derseniz "doğa fotoğrafçılığı" deyince aklımıza gelenlere bir gözatalım. Doğa fotoğrafçıları, doğal yaşam ortamlarında yaşayan tüm canlıların, bunların yanı sıra akarsular, göller, dağlar ve bulutlar gibi doğal oluşumların, hatta şimşekler gibi doğal olayların fotoğrafını çekerler. Bu arada evcilleştirilmiş hayvanları ve insanlar tarafından yetiştirilmiş bitkileri gösteren fotoğrafların doğa fotoğrafı olmadığını

hemen belirtelim. Bundan başka, bir doğa fotoğrafında insanın kendisinin ve ürettiği her şeyin ya da varlığına ilişkin herhangi bir izin -ki bu bir elektrik direği bile olabilir- olmaması çok önemli. Tüm bunları gözetken doğa fotoğrafçıları, herhangi bir doğal varlığın fotoğrafını çekerken aynı zamanda kendilerinden de bir şeyler katarlar fotoğrafa. Burada sanatçı yönleri, yetenekleri, deneyimleri, bunların yanı sıra çekecekleri konuya ilişkin ne kadar bilgi sahibi oldukları ve doğayı nasıl algıladıkları önem kazanır. Özellikle de konu hayvanlar olunca, doğa fotoğrafçılarının bilgi sahibi olması önemli; çünkü böylece onları günün hangi saatlerinde nerelerde bulabileceklerini, nerelerde avlandıklarını ya da nerelerde yiyecek arayışına çıktıklarını bilirler ve onlara rastlama olanakları da artar. Bu nedenle, iyi bir doğa fotoğrafı, örneğin, yalnızca bir tamarinin gösteren bir fotoğraf olmakla kalmaz, onu çeken doğa fotoğrafçısının bir eseri haline gelir aynı zamanda. Hatta çoğu zaman bizlere, tıpkı yukarıda anlattığımız tamarin fotoğrafında olduğu gibi, bir şeyler anlatmak ya da bir mesaj vermek ister.

Dayanıklılık ve Sabır Yetmez

Tamarin örneğinden doğa fotoğrafçılığının hiç de kolay bir iş olmadığını sezmişsinizdir. Ancak bunlar sizleri ürkütmesin. Çünkü bu mesleğin zor yanları olduğu kadar çok güzel yanları da var. Derseniz önce zor yanlarına değinelim. Doğa fotoğrafçılarının, yukarıda söz ettiklerimizin dışında çok sabırlı ve zorlu koşullara karşı dayanıklı olmaları gerekiyor. Çoğu kez hiç de alışkın olmadıkları zor koşullarda çalışan doğa fotoğrafçıları kimi zaman

Yağmur ormanları doğa fotoğrafçıları için eşsiz yerlerdir, çünkü sayısız canlıyı bir arada barındırırlar. Ne var ki bu tür ortamlarda çalışmak, zorlu iklim ve doğa koşulları nedeniyle hiç de kolay değildir. Dahası, birçok hayvan türü ağaçlarda yaşadığı için doğa fotoğrafçıları bazen günlerce ağaçların üzerinde bekleyerek, onların fotoğrafını çekmek için uygun anları kollarlar (üstte, solda). Doğa fotoğrafçılarının hem dikkatli hem de iyi birer gözlemci olmaları gerekir (üstte, ortada). Kimi doğa fotoğrafçıları, yağmur ormanlarındaki ulaşım sorununa ilginç bir çözüm getirmişler. Onlar, bir yerden bir başka yere gidebilmek için sıcak hava balonlarından yararlanırlar (üstte, sağda). Doğa fotoğrafçıları bazen hoş sürprizlerle de karşılaşılırlar. Bu doğa fotoğrafçısının ne yaptığını merak eden orangutanlar, onun fotoğraf makinesini inceliyorlar (solda).

günlerce, hatta haftalarca doğada, elverişsiz ortamlarda yürümeye, sıcakta, soğukta, karda, yağmur altında sabırla beklemeye hazır olmalı. Özellikle kimi hayvan türlerini doğal ortamlarında çekmek hiç de kolay değil. Örneğin, orangutanlar ya da papağanlar gibi ağaçlarda yaşayan kimi hayvanları çekebilmek için bazen günlerce boğucu sıcak havaya ve sivrisineklerle aldırmandan yağmur ormanındaki bir ağacın tepesinde beklemek; ya da kutup ayları, penguenler gibi kutuplara yakın bölgelerde yaşayan hayvanların fotoğraflarını çekebilmek için günlerce dondurucu soğuklara katlanarak bu hayvanları izlemek gerekebilir. Ne var ki özellikle hayvanların fotoğrafını çekmek söz konusu olunca, çoğu zaman sabır ve dayanıklılık da yetmez, güzel bir görüntüyü yakalayabilmede şans da büyük rol oynar. Doğa fotoğrafçıları kimi zaman günlerce uğraşıp birçok fotoğraf çekerler; ama bir türlü istedikleri "pozu" yakalayamazlar. Sonra bir an gelir hayvanın duruşu, bakışı, ışığın geldiği yön, renkler, her şey tam istedikleri gibi olur. İşte böyle anlarda yaşadıkları tüm zorlukları unuttur ve sabırla beklemenin ödülünü almış olurlar.

Burada unutmadan belirtmeliyiz ki doğa fotoğrafçıları, doğada güzel görüntüler elde etme

çabası içerisindeyken yanlarında kimi zaman ağırlıkları 30 kg'a varan aygıtlarını da taşımak zorundalar. Dahası, bir fotoğraf makinesi, çeşitli objektifler, makinenin sabit durmasına yarayan üçayak (tripod), filmler ve çeşitli ek malzemelerden oluşan aygıtlarına herhangi bir zarar gelmemesine dikkat etmeleri gerekir. Tüm bu zorluklara karşın, fotoğrafın yeni ortaya çıktığı on dokuzuncu yüzyıl ortalarına geri dönecek olursak, günümüz doğa fotoğrafçılarının gelişen teknoloji sayesinde biraz daha şanslı oldukları ortaya çıkıyor.

İlk Doğa Fotoğrafçıları

Fotoğraf, 1839 yılında bulunduktan sonra hızla yaygınlaştı ve değişik alanlarda kullanılmaya başlandı. Öyle ki on dokuzuncu yüzyılın ortalarına gelindiğinde, fotoğrafın olmadığı bir dünya artık düşünülemez hale gelmişti. O dönemlerde yapılan bilimsel amaçlı keşif gezilerine fotoğrafçıları da katılırdı. Doğa fotoğrafçılığı, ilk olarak böyle ortaya çıkmıştı. Gerçi o dönemin doğa fotoğrafçılarının çektikleri fotoğraflar, günümüzdekilerden oldukça farklıydı. O dönemin doğa fotoğrafçıları, genellikle, birlikte keşif gezilerine çıktıkları kâşifleri, vurdukları hayvanlarla birlikte gururla poz verirken çekmek zorunda kalırlardı. Ama aralarından bazıları, zamanla,

İlk doğa fotoğrafçılarından A. R. Drugmore, 1909 yılında, yaklaşık 40 kg ağırlığındaki fotoğraf makinesiyle bir gergedanın fotoğrafını çekmeyi başarmıştı.

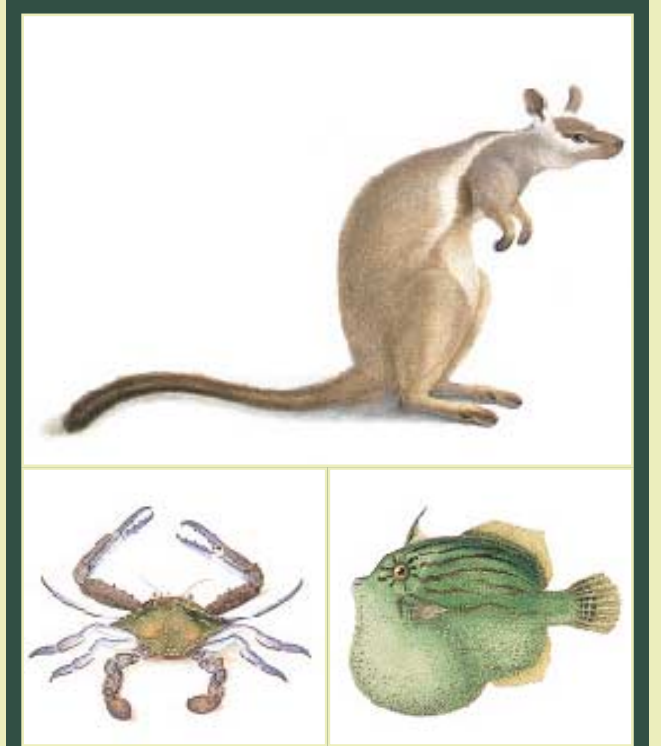
tehlike ne kadar büyük ve koşullar ne kadar zor olursa olsun, doğal ortamlarında yaşayan hayvanların fotoğraflarını çekmeye merak saldılar. Bu işi meslek edinenlerin öncüsü sayılan A.R. Drugmore'un yaşadığı bir olay onun gerçek bir doğa fotoğrafçısı olduğunu gösteriyor. Drugmore, Afrika'da, bir gergedanın fotoğrafını çekmeye çalışırken, gergedan kendisini farketmiş olmalı ki ona doğru koşmaya başlamış. Ancak Drugmore soğukkanlılığını elden bırakmamış. Gergedanla neredeyse burun buruna gelmek üzereyken bile yaklaşık 40 kg ağırlığındaki fotoğraf makinesini (o dönemlerde yalnızca fotoğraf makineleri bile bugünlere kıyasla olağanüstü ağırdı) kapmış ve hayvanın fotoğrafını çekmeyi başarmış. Drugmore, bu karşılaşmayı kazasız belasız atlattı mı bilmiyoruz; ama siz siz olun, doğa fotoğrafçılığını uğraş edinirseniz böyle bir kahramanlığa kalkışmayın. Çünkü doğa fotoğrafçılarının doğadayken kendilerini olası tehlikelere karşı korumaları gerek.

1864-1926 yılları arasında yaşamış olan kâşif ve doğa bilimcisi Carl Akeley, aynı zamanda, dönemin önemli doğa fotoğrafçılarındandı. Fotoğrafları, 75 yıl önce bilimsel dergilerde yayımlanmıştı. Afrika'da yaşayan gorillerin koruma altına alınmasını sağlayan Akeley, onların yaşadığı ormanlardaki ilk hareketli görüntülerini çekmeyi başarmış, bundan başka, açık arazide fotoğraf çekmeye elverişli özel bir fotoğraf makinesi geliştirmişti.

Peki, fotoğraf bulunmadan önce, insanlar, keşfedilen yeni hayvan ve bitki türleri gibi doğal varlıklar konusunda nasıl bilgilendirilirdi diye sorabilirsiniz. On yedinci ve on sekizinci yüzyılda yaşayan Kaptan James Cook, Alexander von Humboldt ve Charles Darwin gibi kâşifler ve doğabilimciler, uzak kıtalara yaptıkları keşif yolculukları sırasında buldukları yeni bitki ve hayvan türlerinin resimlenmesi amacıyla beraberlerinde sulu boya resim yapan yetenekli ressamı götürürlerdi. Bu ressamlar binlerce bitki ve hayvan türünün çizim ve resimlerini yapar. Bunu yaparken eserlerinin gerçeğine tümüyle benzemesini hedeflerlerdi.

Doğa Fotoğrafçılığının Altın Kuralı

Fotoğrafın bulunması, fotoğrafın bir bitkiyi ya da hayvanı çizim ve resimlere göre çok daha gerçekçi yansıtılmasını sağlamıştı. Çünkü fotoğraf, yalnızca insanın yeteneğiyle değil, ışığın ve bazı kimyasal maddelerin etkisiyle ortaya çıkıyordu. İlk zamanlarda fotoğraflar her ne kadar gerçeği tam olarak yansıtmak amacıyla çekiliyorsa da, kimi fotoğrafçılar, başarılı ve ünlü birer doğa

Fotoğraf bulunmadan önce, Alexander von Humboldt, Kaptan James Cook ve Charles Darwin gibi 17. ve 18. yüzyılda yaşayan kâşif ve doğabilimciler, keşfettikleri yeni bitki ve hayvan türlerinin resimlenmesi amacıyla beraberlerinde yetenekli ressamı götürürlerdi. Bu ressamlar, bir canlının resmini ya da çizimini yaparken aslına tıpatıp benzemesine önem verirlerdi.

fotoğrafçısı olabilmek amacıyla, görüntüleri daha etkileyici hale getirmede birtakım hilelere başvuruyorlardı. Örneğin, birbirlerine saldirmalarını sağlamak için bir kazı bir yılanla ipe bağlayıp, böylece "etkileyici" bir poz yakalamaya çalışıyorlardı. Günümüzde, doğa fotoğrafçıları, bu tür hileleri önlemek, dahası doğanın hiçbir şekilde zarar görmemesini sağlamak için, özellikle doğaya saygılı olunması üzerinde önemle duruyorlar. Gerçek bir doğa fotoğrafçısı, doğadayken davetsiz bir konuk olduğunu hiçbir zaman unutmamalı, canlılara zarar vermemeli, doğanın dengesini bozacak davranışlarda bulunmamalı. Düşünün ki güzel bir çiçeği gördünüz ve onun fotoğrafını çekmek istiyorsunuz. Bunu yapabilmek için, çiçeği kopartmak şöyle dursun, çiçeğin çevresindeki bitkilere ve diğer canlılara da zarar vermemelisiniz; ya da diyelim ki sazlıklar arasında gizlenmiş bir kuş yuvasını farkettiler, fotoğrafını çekmek istiyorsunuz, ancak sazlar yüzünden yuva gözüküyor makinemenizin bakacında. Böyle durumlarda işinizi kolaylaştırmak için, sazları yok edemezsiniz. Yuvanın yerini kuş yumurtalarıyla beslenen başka hayvanlar kolayca farkedebilir ve yumurtalara zarar verebilir. Ayrıca, sazlara da zarar vermiş olursunuz.

Doğa Fotoğrafçılığının Anlamı

Günümüzde, birçok başarılı doğa fotoğrafçısı, kimi hayvan türlerinin yaşam alanlarının hızla daralması ve artan çevre kirliliği gibi nedenlerden yola çıkarak fotoğraf çekiyorlar. Örneğin, dünyanın önemli doğa fotoğrafçılarından sayılan Frans Lanting, yakın geçmişte, yağmur ormanlarındaki yaşamla ilgili çalışmasıyla dikkatleri üzerine toplamıştı. Lanting, yağmur ormanlarında yaşayan ve fotoğraflarını çektiği birbirinden ilginç canlıları, kendi yaşam ortamlarının elçileri olarak kabul ediyor. Yağmur ormanlarındaki farklı güzellikleri fotoğraflarına başarıyla yansıtan Lanting, böylece bu yaşam alanlarının güzelliklerini geniş bir kitleye ulaştırarak, insanları biraz olsun bilinçlendirmeyi ve doğanın korunmasına böylece katkıda bulunmayı umuyor. 1984 yılında ölen büyük doğa fotoğrafçısı Ansel Adams ise ülkesi ABD'nin ulusal parklarının siyah-beyaz fotoğraflarını çekerek ünlenmişti. Ancak, Adams'ın en büyük amacı, ülkesinin sahip olduğu bu doğal zenginliklerin korunması, yaşatılmasıydı ve bu yönde olağanüstü çabalar harcamıştı.

Ülkemizin başarılı doğa fotoğrafçılarından Tansu Gürpınar da her doğa fotoğrafçısının doğal varlıkların korunması konusunda duyarlı

Olağanüstü bir teknikle çektiği siyah-beyaz doğa fotoğraflarıyla ünlenen Ansel Adams (1902-1984), yaşamını ülkesi ABD'deki ulusal parkların korunmasına adanmıştı.

davranması gerektiğine inanıyor. Gürpınar'ı doğa fotoğrafçılığı yapmaya iten en önemli neden daha çocukluğunda başlayan doğa sevgisi olmuş. Daha çok göller, sazlık alanlar gibi sulak alanlarda yaşayan değişik kuş türlerini ve Ankara çevresinde yetişen bozkır çiçeklerinin fotoğraflarını çekmeyi seven Gürpınar, özellikle kuşların fotoğrafını çekmenin hiç de kolay olmadığına dikkat çekmek istiyor. Kuşların ürkek olması onlara yaklaşmayı zorlaştırıyor. Fotoğrafçı, böyle durumlarda, kuşlara biraz olsun yaklaşabiliyorsa, onlara varlığını belli etmeyecek bir gizlenme yöntemine; kuşlara yaklaşabilmesinin olanaklı olmadığı durumlarda teleobjektifine başvuruyor. Kendisini kuşlara göstermemek için Gürpınar, otlardan, sazlardan ya da ağaç dallarından bir "kulübe" yapıp içinde gizleniyor. Böylece kuşları yakın bir mesafeden bile rahatlıkla gözlemleyebiliyor. Gürpınar, ender görülen ve soyları tükenmekte olan bazı kuş türlerinin fotoğraflarını çekmeyi başarmış. Tek dileği, bunların, gelecekte soyu tükenmiş kuş türlerini gösteren fotoğraflar değil, bu türlerin soylarının sürmesine katkıda bulunan belgeler olmaları.

Öyle sanıyoruz ki sizler de yazımızın başında söz ettiğimiz tamarinlerin fotoğraflarını çekmeyi gerçekten başaran doğa fotoğrafçısı Luis Claudio Marigo'nun sözlerine katılıyorsunuz: "Doğadaki tür çeşitliliğinin korunması, ancak bilgi ve sevgiyle sağlanabilir. Doğa fotoğrafçılarının görevi de, insanların yeryüzündeki olağanüstü yaşam zenginliğini, güzelliğini ve önemini farketmelerini sağlamaktır." İşte, bu da doğa fotoğrafçılığının en güzel yanındır bizce.